

Sygn. akt: WA 21/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Buliński (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

Protokolant : Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Zbigniewa Badelskiego w sprawie 1) kmdr. por.rez. S. K., 2) kmdr. R. S. oskarżonych z art. 231 § 2 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 30 czerwca 2014 r., apelacji wniesionej przez prokuratora na niekorzyść oskarżonych od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 17 kwietnia 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Wojskowemu
Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Kmdr. por. rez. S. K. został oskarżony o to, że:

1) w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r. w G., jako funkcjonariusz publiczny, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...] ,działając na szkodę interesu publicznego i w celu osiągnięcia korzyści

majątkowej, przekroczył swoje uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określonymi w punkcie 6 Karty Opisu Stanowiska Część III - Obowiązki, albowiem zlecił: uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora porucznika wartości 1.074 zł, zakup koszuli frakowej wartości 199 zł, zakup butów męskich do munduru wartości 135 zł, które to miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum, a następnie munduru tego wraz z koszulą i lakierkami używał, czym spowodował szkodę w łącznej wysokości 1.408 zł w mieniu Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 2 k.k.,

2) w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r. w G., jako funkcjonariusz publiczny, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...], działając na szkodę interesu publicznego i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez komandora R. S. - Szefa Oddziału Społeczno-Wychowawczego [...], przekroczył swoje uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określonych w punkcie 6 Karty Opisu Stanowiska Część III Obowiązki, albowiem zlecił: uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora wartości 1.109,01 zł, zakup koszuli frakowej wartości 229 zł, które miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum, a następnie mundur ten wraz z koszulą przekazał do używania komandorowi R. S., czym spowodował szkodę w łącznej wysokości 1.338,01 zł w mieniu Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. o popełnienie przestępstwa z art. 231 § 2 k.k.

Kmdr. R. S. został oskarżony o to, że od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r. w G., będąc Szefem Oddziału Społeczno - Wychowawczego, wykorzystując uzależnienie od siebie komandora porucznika S. K. – funkcjonariusza publicznego, pełniącego zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...], jako merytoryczny przełożony, działając na szkodę interesu publicznego i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, polecił mu przekroczyć jego uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określonych w punkcie 6 karty Opisu Stanowiska Część III Obowiązki, ponieważ zlecił: uszycie munduru wieczorowego z

oznaczeniami komandora wartości 1.109,01 zł, zakup koszuli frakowej wartości 229 zł, które miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum, a następnie munduru tego wraz z koszulą używał, czym spowodował szkodę w łącznej wysokości 1.338,01 zł w mieniu Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art.18 § 1 k.k. w zw. z art. 231 § 2 k.k.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2014 r., sygn. akt: ... 1/14, umorzył na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie karne przeciwko kmdr. por. rez. S. K. o to, że: w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r. w G., jako funkcjonariusz publiczny, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...], przekroczył swoje uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określone w punkcie 6 Karty Opisu Stanowiska Część III – Obowiązki oraz w ust. 2 pkt 1 Zakresu Obowiązków Dyrektora Muzeum, albowiem wbrew obowiązkowi racjonalnego i prawidłowego gospodarowania środkami publicznymi, bez uzasadnionej potrzeby zlecił uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora porucznika wartości 1.074 zł, zakup koszuli frakowej wartości 199 zł, zakup butów męskich do munduru – lakierok wartości 135 zł, które to przedmioty miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum, a następnie bezprawnie munduru tego wraz z koszulą i lakierkami używał, działając na szkodę Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k., 2) w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r. w G. jako funkcjonariusz publiczny, pełniąc zawodową służbę wojskową na stanowisku Kierownika Muzeum [...], przekroczył swoje uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określone w punkcie 6 Kart Opisu Stanowiska Część III Obowiązki oraz w ust. 2 pkt 1 Zakresu Obowiązków Dyrektora Muzeum, albowiem wbrew obowiązkowi racjonalnego i prawidłowego gospodarowania środkami publicznymi, bez uzasadnionej potrzeby zlecił: uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora wartości 1.109,01 zł, zakup koszuli frakowej 229 zł, które to przedmioty miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum, a następnie przedmioty te przekazał do bezprawnego używania komandorowi R. S. - Szefowi

Oddziału Społeczno-Wychowawczego, działając na szkodę Jednostki Wojskowej Nr [...], tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.

Na tej samej podstawie prawnej umorzono postępowanie karne wobec komandora R. S. o to, że w okresie od stycznia 2006 r. do kwietnia 2006 r. w G. będąc Szefem Oddziału Społeczno-Wychowawczego, wykorzystując uzależnienie od siebie komandora porucznika S. K., jako jego merytoryczny przełożony, polecił mu przekroczyć jego uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie instytucji, określone w punkcie 6 Karty Opisu Stanowiska Część III – Obowiązki oraz w ust. 2 pkt 1 Zakresu Obowiązków Dyrektora Muzeum, nakładającego obowiązek racjonalnego i prawidłowego gospodarowania środkami publicznymi, ponieważ nakazał, aby oficer ten bez uzasadnionej potrzeby zlecił: uszycie munduru wieczorowego z oznaczeniami komandora wartości 1.109,01 zł, zakup koszuli frakowej wartości 229 zł, które to przedmioty miały być przeznaczone na cele ekspozycyjne Muzeum, a następnie przedmioty te bezprawnie używał, działając na szkodę Jednostki Wojskowej Nr [...],

tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.

Od tego orzeczenia apelację na niekorzyść obu oskarżonych wniósł prokurator. W skardze skierowanej przeciwko całości rozstrzygnięcia zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, mający wpływ na jego treść, a polegający na niezasadnym przyjęciu, że:

- 1) oskarżony kmdr. por. rez. S. K., zlecając uszycie dwóch mundurów wieczorowych z oznaczeniami komandora i komandora porucznika oraz zakup dwóch koszul frakowych i lakierok do munduru przekroczył swoje uprawnienia w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie Muzeum [...] i działał na szkodę jednostki wojskowej,
- 2) kmdr. R. S. wykorzystując uzależnienie od siebie kmdr. por. S. K. i nakazując mu zlecenie uszycia munduru wieczorowego oraz zakup koszuli frakowej polecił temu oficerowi przekroczenie uprawnień w zakresie nadzoru nad realizowanymi zakupami eksponatów i materiałów zabezpieczających funkcjonowanie Muzeum, działając na szkodę jednostki wojskowej, podczas gdy z całokształtu

zgromadzonego materiału wynika, że oskarżeni postępując w taki sposób działali w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że Sąd pierwszej instancji odrzucając możliwość przypisania oskarżonym działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, uznał jednocześnie, iż oskarżeni swoim działaniem osiągnęli korzyści osobiste, po czym stwierdził, że takie korzyści nie należą do znamion czynu określonego w art. 231 § 2 k.k. Zdaniem skarżącego odwołanie się do charakterystyki pojęcia korzyści osobistej jako tego co ma zdolność zaspokojenia potrzeb człowieka, niemierzalnych za pomocą środków pieniężnych, prowadzi do jednoznacznego wniosku, że korzyść osobista jest obok korzyści majątkowej znamieniem czynu określonego w art. 231 § 2 k.k.

Sąd Najwyższy, zważył, co następuje.

Analizę skuteczności wniesionego środka odwoławczego należało rozpocząć od stwierdzenia, że trafny jest zarzut skarżącego zamieszczony w uzasadnieniu apelacji dotyczący błędnej oceny prawnej zaprezentowanej w wyroku Sądu pierwszej instancji co do jednego ze znamion kwalifikujących typ czynu opisany w §2 art. 231 k.k. Co oczywiste, działanie w celu osiągnięcia korzyści osobistej stanowi jedno ze znamion czynu określonego w art. 231 § 2 k.k. Sąd pierwszej instancji co prawda w uzasadnieniu orzeczenia nie użył wprost zwrotu o działaniu oskarżonych w celu osiągnięcia korzyści osobistych, a jedynie zwrotu o osiągnięciu przez oskarżonych korzyści osobistych, ale odwołanie się do okoliczności faktycznych sprawy, charakterystyki strony motywacyjnej działania oskarżonych opisanej przez nich samych, jak też przeprowadzenie analizy wyводу Sądu poświęconego omawianemu zagadnieniu, przekonuje, że cel osiągnięcia korzyści osobistej w postaci możliwości korzystania przez oskarżonych w działalności promocyjnej z munduru, do którego bezpłatnego posiadania nie byli uprawnieni, powstał w okolicznościach tej sprawy już w momencie podejmowania przez oskarżonych decyzji o rozpoczęciu bezprawnego działania i taki cel motywował ich do działania. Osiągnięcie korzyści osobistej przez oskarżonych nie nastąpiło zatem przy okazji podjętego działania. W tej sytuacji za nietrafny należało uznać wywód

Sądu, iż taka motywacja działania oskarżonych nie stanowiła znamienia czynu określonego w art. 231 § 2 k.k. Zarzut ten nie został sformułowany w petitum skargi ale w jej uzasadnieniu. Odwołując się jednak do treści art. 434 § 1 zd. drugie k.p.k. należało wskazać, że orzekanie sądu odwoławczego jest limitowane, w przypadku apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego, uchybieniem podniesionym w środku odwoławczym, a nie zarzutem sformułowanym w petitum apelacji (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 listopada 2001 r., III KKN 250/01, Prok. I Pr. 2002, z 6, poz. 5. Z dnia 9 lipca 2003 r., III KK 337/02, R-OSNKW 2003, poz. 1521). Skoro chodzi o uchybienie podniesione w środku odwoławczym przez podmiot kwalifikowany to konieczna jest analiza także uzasadnienia tego środka odwoławczego, albowiem jest ono jego nieodzowną częścią. Wskazane uchybienie musi stanowić przedmiot rozważań sądu odwoławczego, zgodnie z treścią art. 433 § 2 k.p.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2007 r. III KK 316/06, Lex nr 231947). Zatem w sytuacji nieprzyjęcia przez sąd ustalenia o działaniu oskarżonych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, ale jednoczesnego potwierdzenia ich działania w celu osiągnięcia korzyści osobistej, ocena prawna zaproponowana w akcie oskarżenia pozostawała nadal trafna. Potwierdzenie zaistnienia uchybienia w zakresie prawa materialnego było wystarczającym powodem do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Rzecz jednak w tym, że takie zawężające rozstrzygnięcie sądu, nieuwzględniające rozważań dotyczących zasadności podstawowego zarzutu apelacji miałyby określone konsekwencje procesowe przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Przechodząc zatem do analizy tego zarzutu apelacji trzeba było stwierdzić, że trafne jest stanowisko prokuratora o błędnych ustaleniach faktycznych w zakresie celu działania oskarżonych odnośnie do czynów związanych z wydaniem przez kmdr. R. S. kmdr. por. S. K. polecenia uszycia munduru wieczorowego i wykonaniem tego polecenia przez kmdr. por. S. K. Błąd ten wynikał z przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Ustalenia te zostały poczynione nie na podstawie wszechstronnej analizy przeprowadzonych dowodów, uwzględniającej całokształt okoliczności sprawy. Ocena ta jest również trudna do pogodzenia z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego. Stwierdzenie Sądu, że w sprawie nie istnieje jakikolwiek dowód na to, iż celem działania oskarżonych, jak chodzi o

uszyście munduru wieczorowego dla oskarżonego kmdr. R. S., było osiągnięcie przez tego ostatniego korzyści majątkowej, może, w świetle istniejących w sprawie dowodów, budzić poważne zastrzeżenia. Szukając potwierdzenia tej tezy należało odwołać do pierwszych wyjaśnień oskarżonego kmdr. por. S. K., w których wskazał w sposób wyraźny treść polecenia kmdr. R.S., ujawniającego chęć posiadania munduru wieczorowego, uszytego na koszt instytucji wojskowej i nieskrępowanego sposobu użytkowania go. Dopiero w kolejnych wyjaśnieniach pojawiają się stwierdzenia o relacji kmdr. R. S. o wykorzystaniu tego munduru w celach promocji, co w oczywisty sposób prowadziło do złagodzenia wymowy pierwotnie wskazanej charakterystyki działania oskarżonego S., podjętego ze świadomością konieczności pokrycia pełnych kosztów uszycia munduru i zakupu koszuli frakowej, w sytuacji złożenia prywatnego zamówienia. Wyjaśnienia te nie zostały skonfrontowane i nie poddane ocenie uwzględniającej zasady wiedzy i doświadczenia życiowego. Sąd pominął fakt, że użycie munduru co najmniej jeden raz nastąpiło w celu zaspokojenia towarzyskich potrzeb oskarżonego kmdr. R. S., a nie w celu popularyzacji zbiorów muzeum w społeczeństwie, która zresztą powinna dokonywać się przez działalność powiązaną z celami i zakresem działania muzeum. Zbyt powierzchowne jest też stwierdzenie sądu, że potwierdzeniem wskazanej przez oskarżonego motywacji towarzyszącej wydaniu polecenia o uszyciu munduru, było opracowanie przez niego albumu o [...], w którym wykorzystano zdjęcia jego osoby w mundurze wieczorowym. Potrzeba wydania tego albumu nie istniała u podstaw działania oskarżonego. W zbiorze fotograficznym tego albumu zamieszczono zdjęcie oskarżonego w mundurze wieczorowym wraz z małżonką i innymi żołnierzami na balu Sił Zbrojnych, które jak się wydaje spełniać miało rolę wyjaśniającą w jakich strojach mogą oficerowie uczestniczyć na oficjalnych balach, a nie promocyjną. Sąd w swojej analizie pominął również fakt, że czas użyczenia munduru był w założeniu nieokreślony, a w rzeczywistości trwał kilka lat, w czasie których, mundur pozostawał poza dyspozycją muzeum, co trudne jest do pogodzenia z przypisanym temu mundurowi statusem eksponatu muzealnego. Okoliczności sprawy wskazują, że oskarżony kmdr. R. S. traktował ten mundur jako rzecz prywatną, chociaż co oczywiste nie poniósł kosztów jej wytworzenia.

Mając powyższe uchybienia na uwadze, należało uchylić wyrok Sądu pierwszej instancji i sprawę przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Rozpoznając ponownie sprawę Sąd powinien dokonać oceny wszystkich zebranych w sprawie dowodów zgodnie z treścią art. 7 k.p.k. i na podstawie tej oceny dokonać ustalenia prawidłowej podstawy faktycznej wyroku, koncentrując się w szczególności na odtworzeniu strony motywacyjnej działań poszczególnych oskarżonych i podstawę tę poddać wnikliwej analizie prawnej w płaszczyźnie art. 231 k.k. Uznając zasadność poniesienia przez oskarżonych odpowiedzialności karnej, Sąd w rozważaniach dotyczących warunków tej odpowiedzialności, powinien w sposób wnikliwy ocenić stopień społecznej szkodliwości czynów poszczególnych oskarżonych.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.